

MULTIDISCIPLINARNI
PRISTOPI
PRI DELU Z OSEBAMI
S POSEBNIMI POTREBAMI
S PRIMERI DOBRE PRAKSE

ZBORNIK POVZETKOV

Naslov

MULTIDISCIPLINARNI PRISTOPI PRI DELU Z OSEBAMI S POSEBNIMI
POTREBAMI S

PRIMERI DOBRE PRAKSE

Zbornik povzetkov XXVIII. Izobraževalnih dni

(16. in 17. november 2020 v spletni izvedbi)

Društva specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije in

Skupnosti organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami v Republiki

Sloveniji v sodelovanju z

Zavodom Republike Slovenije za šolstvo

Izdajatelj

Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije,

Linhartova 51, 1000 Ljubljana

www.drustvo-srp.si

Skupnost organizacij za usposabljanje oseb s posebnimi potrebami v Republiki

Sloveniji, Linhartova 51, 1000 Ljubljana

www.sous-slo.net

Urednik

mag. Marko Strle

Vsak avtor odgovarja za jezikovno in vsebinsko ustreznost besedila.

Portorož, december 2020

www.drustvo-srp.si

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID=46920451](https://nuk.urn.si/urn:nbn:si:zb:COBISS.SI-ID=46920451)

ISBN 978-961-95261-0-1 (epub)

ISBN 978-961-95261-1-8 (pdf)

Kazalo

Multidisciplinarni pristup u edukaciji i rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju	8
Multidisciplinarni pristop k prirejanju informacij v lahko čitljivo in razumljivo obliko na primeru prirejanja Ustave Republike Slovenije	9
Pedagoško zdravstveni model obravnave otrok in mladostnikov v Vzgojnem zavodu Planina – pedagogika in zdravstvo z roko v roki	10
»Helen Keller« iz Bitole: multidisciplinarni pristop v obravnavi deklice z gluhoslepoto in družine iz tuje govorečega okolja	11
Uporabnost metode funkcionalnega učenja pri gibalno oviranem otroku v prilagojenem programu za predšolske otroke	12
Razmišljanje o novih pristopih v vzgoji in izobraževanju	13
Terapevtska ocena projekta Aktivnosti v naravi	14
Vaje čuječnosti v vzgojni skupini gibalno oviranih mladostnikov	15
Multidisciplinarni pristop pri nujenju pomoči pri prehodu na trg dela skozi projekt Prehod mladih	16
Multidisciplinarni pristop pri izdelavi ocene tveganja za prilagojene telesne aktivnosti pri osebah s pridobljeno možgansko poškodbo	17
Sodelujoče delavno okolje in uspešna zgodba opolnomočenja uporabnika	18
Inkluzivno izobraževanje učencev posebnega programa vzgoje in izobraževanja na večinski osnovni šoli: Primer dobre prakse	19
Multidisciplinarni pristop pri obravnavi nasilja v varstveno delovnem centru	20
Tim za avtizem, imamo problem!	21
Projekt Aktivnosti in avtizem	22
Hipnoza in njena uporaba v sodobni interdisciplinarni obravnavi	23
Kako lahko ustrezno prilagojen invalidski voziček izboljša kvaliteto življenja	24
Muzej kot izobraževalni prostor za otroke s posebnimi potrebami	25
Učenje v naravi, z naravo in o naravi v CIRIUS Vipava	26
Kako pomagati posamezniku do večje participacije pri aktivnosti s pomočjo podporno tehnologijo - pomen timskega sodelovanja	27
Nemirni učenec je s pomočjo multidisciplinarnega tima začel uporabljati kinestetično mizo	28
Multidisciplinarni pristop pri delu z otroki s posebnimi potrebami, katerih materni jezik ni slovenščina, na zgornjem gorenjskem	29

Multidisciplinarni pristup u edukaciji i rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju

Selmir Hadžić

U sistemu rada djece s teškoćama razvoju u Bosni i Hercegovini postoji više zastupljenih modela odgoja i obrazovanja a u zavisnosti o kojem dijelu države se radi. Tako npr. djeca sa intelektualnim teškoćama u kontekstu osnovnog školovanja imaju na raspolaganju dvije opcije: upis u redovnu školu i upis u specijalnu školu. Treba napomenuti da su ove dvije opcije uglavnom namijenjene djeci sa lakim i umjerenim intelektualnim teškoćama. Djeca sa težim i teškim intelektualnim teškoćama obično nemaju opciju pohađanja škole, a obrazovni sistem nema adekvatna rješenja i odgovor za školovanje ove djece (Memišević, 2019). Djeca sa drugim vrstama teškoća također se školuju u skladu sa vrstom i stepenom teškoće. Bilo da se radi o specijalnom obrazovanju ili školovanju djece s teškoćama u razvoju u redovnim školama, morali bi biti ispunjeni osnovni principi obezbjeđenja stručne podrške. Pozitivno zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini koje je bazirano na svjetskim dokumentima kojim se države obavezuju primjenu modela ljudskih prava i prava svakog djeteta na školovanje u najbližoj i najpodsticajnijoj sredini, često sadrži odredbe da je svaka škola dužna obezbijediti multidisciplinarni stručni tim koji će se brinuti za unapređenje inkluzivnog obrazovanja i stručne podrške djeci. U ovom radu će na primjeru centara za odgoj i obrazovanje djece s teškoćama u razvoju kao i primjenjivanih programa rada sa djecom biti prikazan multidisciplinarni pristup koji je zastupljen u javnim obrazovnim ustanovama u jednom dijelu Bosne i Hercegovine.

Multidisciplinarni pristop k prirejanju informacij v lahko čitljivo in razumljivo obliko na primeru prirejanja Ustave Republike Slovenije

Živa Jakšič Ivačić, Tim Savelli, Nina Fricelj, Natalija Golob

Lahko branje je oblika prilagojene komunikacije, s pomočjo katere omogočamo dostop do informacij bralcem, ki imajo težave z branjem ali razumevanje prebranega. V članku predstavimo postopek prirejanja pravnih informacij v lahko branje, ki smo ga razvili v okviru projekta prirejanja Ustave RS v lahko čitljivo in razumljivo obliko. Postopek smo razdelili v tri faze: pripravo, prirejanje in pregledovanje. V fazi priprave je ključna izbira informacije, ki jo bomo priredili, opredelitev ciljne skupine bralcev, sestava multidisciplinarnega tima in delitev vlog. V fazi prirejanja sta ključna dva koraka, in sicer oblikovanje strokovno korektnih in vsebinsko ter oblikovno lahko dostopnih informacij oz. besedil in pa njihovo preverjanje s testnimi bralci. Pri obeh korakih je nujno sodelovanje strokovnjakov s tematskega področja besedila, v našem primeru pravnikov, izvedencev za lahko branje, prirejevalcev in pa ilustratorjev ter oblikovalcev.

Pedagoško zdravstveni model obravnave otrok in mladostnikov v Vzgojnem zavodu Planina – pedagogika in zdravstvo z roko v roki

dr. Leonida Zalokar

Namen prispevka je predstavitev Pedagoško zdravstvenega modela obravnave v Vzgojnem zavodu Planina, kjer se poleg otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi motnjami obravnava tudi otroke in mladostnike z lažjo motnjo v duševnem razvoju. VZ Planina se s stališča ustanovitelja pojmuje kot del šolskega sistema, praktiki pa ocenjujemo, da se zaradi stopnjevanja težavnosti in pojavljanjem novih oblik težjih duševnih in drugih motenj, deklarirana in predpisana zakonska določila ter cilji v veliki meri ne uresničujejo. Zakonodajni organi za resne oblike motenosti navkljub številnim opozorilom niso predvideli ustrežnejših programov pomoči, specializiranih institucij – praksa kaže, da sedanji koncept in doktrina delovanja vzgojnih zavodov ne dosega deklariranih ciljev. Rahel premik je bil dosežen l.2012 na mikro ravni s sprejetjem Pedagoško zdravstvenega modela obravnave otrok in mladostnikov v Vzgojnem zavodu Planina, kamor pa zaradi kadrovske in materialne podhranjenosti ne moremo zajeti vseh otrok in mladostnikov, ki v Sloveniji potrebujejo tovrstno celostno obravnavo.

»Helen Keller« iz Bitole: multidisciplinarni pristop v obravnavi deklice z gluhoslepoto in družine iz tuje govorečega okolja

Dragana Žunič

Od leta 2008 je Republika Slovenija ena izmed držav podpisnic Konvencije o pravicah invalidov, ki priznava gluhoslepoto kot edinstven primanjkljaj, oviro ali motnjo. Žal, kljub ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov položaj oseb z gluhoslepoto v Republiki Sloveniji še vedno ni sistemsko urejen. Specialno-pedagoška obravnava, izobraževanje in podpora otrokom z gluhoslepoto so večinoma osredotočene na prednostno senzorno motnjo ali primanjkljaj (bodisi sluh bodisi vid) in ne na sočasno okvaro obeh senzornih čutil. Ob odsotnosti ustreznih vzgojno-izobraževalnih programov za otroke z gluhoslepoto, se le-ti vključujejo bodisi v prilagojene programe za gluhe in naglušne otroke bodisi v prilagojene programe za slepe in slabovidne oziroma otroke z okvaro vidne funkcije. S tem so otroci z gluhoslepoto prikrajšani za celostno obravnavo in podporo, ki je oblikovana na podlagi njihovih komunikacijskih in funkcionalnih zmožnostih ter rehabilitacijskih in izobraževalnih potrebah. V pričajočem prispevku bo predstavljeno strokovno povezovanje in multidisciplinarni pristop v obravnavi deklice z gluhoslepoto iz tuje govorečega okolja in podpora njeni družini, ki ga je omogočil projekt »Mreža strokovnih institucij za podporo otrokom s posebnimi potrebami in njihovim družinam« Evropskega socialnega sklada in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Uporabnost metode funkcionalnega učenja pri gibalno oviranem otroku v prilagojenem programu za predšolske otroke

Eva Lorenčič

V preteklem letu je v veljavo stopil Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami. Zgodnja obravnava vključuje obravnavo otroka in njegove družine, njen namen pa je pravočasno spodbuditi otrokov razvoj ter zagotoviti pomoč družini. Zgodnja obravnava lahko med drugim poteka v različnih vzgojno-izobraževalnih zavodih. Vzgoja in izobraževanje predšolskih otrok v vrtcu temelji na igri. Skozi igro se razvijajo in učijo. Gibalno ovirani otroci so zaradi težav na področju motorike za igro pogosto prikrajšani ali jih igra manj zanima, se ne igrajo. Posledično ne raziskujejo, kar pomeni, da jim primanjkuje izkušenj na vseh področjih dejavnosti. Strokovni delavci moramo zato znati prilagajati metode, oblike in načine dela, s pomočjo katerih bodo lahko izrazili svoja močna področja in napredovali na vseh področjih delovanja. Z raziskavo smo preverjali učinkovitost metode funkcionalnega učenja, kot ene izmed možnih načinov spoznavanja različnih strategij reševanja problemov, pri vzgoji in izobraževanju gibalno ovirane deklice, stare 3 leta, vključene v prilagojeni program. Deklica zaradi razvojne motnje in desnostranske hemi pareze počasneje napreduje. Ugotoviti smo želeli, ali bo z intenzivnimi obravnavami po metodi funkcionalnega učenja in z vključevanjem elementov funkcionalnega učenja v vsakodnevne aktivnosti v vrtcu, napredovala na področju fine motorike in samostojnosti. Ugotovili smo, da je deklica dosegla večino ciljev, ki smo si jih zadali.

Razmišljanje o novih pristopih v vzgoji in izobraževanju

Irena Fifolt

Povzetek: S svojim prispevkom želim sporočiti , da je bistvo dobrega počutja otroka, mladostnika ali varovanca v instituciji, da čuti, da je sprejet tak, kot je. Moje razmišljanje izhaja s perspektive otroka, od pripovedovanj otrok, ne pa od želj nas odraslih. K otroku naj bi pedagog, učitelj, surdopedagog, logoped... pristopal tako, kot je za določenega otroka najboljše. Ni ene pravilne metode, enega pristopa. Toliko kot je otrok, toliko je lahko pristopov. Mi, ki so nam zaupani otroci, naj bi našli najbolj optimalno pot za posameznika skupaj z njim, v pogovoru in v odnosu, kjer vlada spoštovanje.

Terapevtska ocena projekta Aktivnosti v naravi

Diana Batista, Klavdia Kustec

Prispevek predstavlja terapevtsko oceno izvedbe projekta Aktivnosti v naravi za otroke z avtističnimi motnjami. Aktivnosti so se odvijale v naravi, na domačiji, ki nudi dom dvema konjema, primernima za razne terapevtske aktivnosti. Aktivnosti, izbrane v projektu, so potekale 1-krat na teden, in sicer v prostem času. Vanje je bilo vključenih 6 učencev. Pred vsako izvedbo aktivnosti s konjem smo opravili gibalni poligon. Izbrane gibalne naloge so vključevale različne spretnosti/sposobnosti. Poligon je sestavljal šest gibalnih nalog, to je: s področja moči, hitrosti, koordinacije, gibljivosti, ravnotežja in vzdržljivosti. Vadbeni poligon je bil sestavljen po zahtevnostnih stopnjah, od lažje gibalne naloge do težje oz. od enostavnih k bolj kompleksnim nalogam. Po uspešno izvedenem poligonu je sledila aktivnost s konjem ali na njem. Tudi te dejavnosti smo stopnjevali in jih sprotno prilagajali otrokovim zmožnostim. Dejavnosti so bile izvedene z večkratnimi ponovitvami, to je z namenom, da se jih otrok nauči in si jih zapomni, izboljša in avtomatizira določene gibalne vzorce, potrebne pri vsakodnevnih aktivnostih. Otroci, vključeni v 3-mesečni projekt, so napredovali na področju izbranih gibalnih aktivnosti, napredek pa se je pokazal tudi na njihovem psiho-fizičnem počutju, kar so opazili tudi njihovi starši. Otroci so bili za vse projektne aktivnosti zelo motivirani, zlasti pri skrbi za konja, pri pripravi za jahanje, pri njegovem vodenju in pri drugih povezanih aktivnostih.

Vaje čuječnosti v vzgojni skupini gibalno oviranih mladostnikov

Maja Župec

Vedno bolj se v vsakdanjem življenju srečujemo s pojmom čuječnosti. V razni literaturi lahko najdemo veliko različnih tehnik in vaj čuječnosti. Tudi sama sem se pojmom čuječnost srečala najprej v zasebnem življenju nato pa še na strokovnem področju, kot eno izmed možnih metod pri delu z otroki in mladostniki. Številne raziskave so namreč pokazale pozitivne strani vaj čuječnosti v šoli. Vaje čuječnosti sem začela uvajati v vzgojno skupino gibalno oviranih mladostnikov na dnevni obliki usposabljanja v CIRIUS Kamnik. Dijaki prihajajo v vzgojno skupino po dopoldanskih aktivnostih utrujeni, potrebujejo čas za počitek in umiritev. Zato sem postopoma začela uvajati majhne vsakodnevne vaje čuječnosti, enkrat tedensko pa prakticiramo vaje v času vzgojne dejavnosti. V prispevku je na kratko predstavljena čuječnost na splošno in v šoli, kot metoda dela z otroki in mladostniki. V drugem delu prispevka je opisan praktični primer izvajanja vaj v vzgojni skupini dijakov na dnevni obliki usposabljanja.

Multidisciplinarni pristop pri nujenju pomoči pri prehodu na trg dela skozi projekt Prehod mladih

Mojca Arh, mag. Maja Zovko Stele, mag. Tatjana Dolinšek, Karl Destovnik

Projekt Prehod mladih je namenjen nujenju strokovne pomoči mladim s posebnimi potrebami na njihovem prehodu iz šole na trg dela oziroma v naslednjo stopnjo izobraževanja. Ciljna skupina so mladi s posebnimi potrebami, ki zaradi svojih težav praviloma težje vstopajo na trg dela kot ostala mlada populacija. To so mladi z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, mladi z govorno jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, mladi z avtističnimi motnjami in mladi s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, za katere se ugotavlja, da bodo imeli večje težave in ovire pri prehodu na trg dela in zaposlovanju. Posledično je pri njih tveganje za dolgotrajno brezposelnost in tudi pojav številnih sekundarnih težav bistveno večje. Izkušnje iz projekta kažejo, da je pri delu s temi mladimi pogosto nujno potreben multidisciplinarni pristop oziroma povezovanje strokovnjakov iz različnih strok, ki prispevajo k njihovemu lažjem prehodu na trg dela oziroma na naslednjo stopnjo šolanja. V prispevku bomo na kratko predstavili sam projekt, njegove cilje in tudi metode dela. Poudarek bo na predstavitvi primera iz prakse iz katerega bo vidno, kako lahko, z multidisciplinarnim pristopom in dobrim sodelovanjem med šolo, izvajalcem projekta, delodajalcem in tudi zunanjimi inštitucijami, bistveno vplivamo na kakovost življenja mlade osebe s posebnimi potrebami in le to približamo trgu dela.

Multidisciplinarni pristop pri izdelavi ocene tveganja za prilagojene telesne aktivnosti pri osebah s pridobljeno možgansko poškodbo

Jasna Vešligaj Damiš, Zvonka Novak, Yoana Filipič, Vladimir Jačević

Naprej, center za osebe s pridobljeno možgansko poškodbo nudi dolgotrajno psihosocialno in zdravstveno rehabilitacijo po pridobljeni možganski poškodbi. Pomemben del naše storitve je program športne rehabilitacije. Pred vključitvijo uporabnika v ta program celoten tim (fizioterapevt, socialni delavec, delovni terapevt, medicinska sestra, psiholog in delovni inštruktor) skupaj z uporabnikom izpolni obrazec za oceno tveganja. Tim oceni področja tveganja s pomočjo matrice tveganja, ki mu pomaga izraziti stopnjo tveganja glede na vpliv grožnje v odnosu do verjetnosti tveganja. Če sta tveganje oziroma vpliv grožnje in verjetnost tveganja visoka, se vprašamo ali je tako visoko tveganje za uporabnika še primerno. Zato za takšna področja pripravimo *načrt za obvladovanje tveganja*, s katerim zmanjšamo tveganje in škodo ter zavarujemo osebo. Načrt vsebuje ukrepe, ki jih jasno opredelimo: kako, kdo in kaj bomo naredili, da zmanjšamo tveganje. V primeru, da je tveganje večje kot dobrobit športne aktivnosti, škoduje uporabniku ali drugim in z različnimi ukrepi in prilagoditvami ne dosežemo zadostne varnosti, ga v program ne vključimo. Pomembno je, da skupaj z uporabnikom iščemo rešitve nastale situacije ter razmislimo o drugih poteh, ciljih ali poiščemo možne prilagoditve.

Sodelujoče delavno okolje in uspešna zgodba opolnomočenja uporabnika

Urša Hudovernik, Grega Arh

Zaposlitve predstavljajo poleg vodenja in varstva glavno storitev v Varstveno delovnem centru znotraj Centra za usposabljanje, delo in varstvo Radovljica. V štiridesetih letih delovanja, smo razvili delovne pristope, ki omogočajo osebam z motnjo v duševnem razvoju osebni napredek, inkluzijo, normalizacijo in višjo kvaliteto življenja. V članku predstavljava okolje, ki je spodbudno, motivacijsko in naravnano na uporabnika tako, da ta lahko razvije svoje potenciale in se s svojim delom enakovredno vključuje v skupnost. Preko primera dobre prakse predstaviva zgodbo uporabnika, ki prikazuje, kako se mu je s podporo in motivacijskim okoljem izboljšala kvaliteta življenja. Uporabnik je iz pasivnega okolja vstopil v aktivno vlogo uspešnega zaposlenega, po katerem je podjetje poimenovalo tudi njihov unikaten izdelek »Ajdovska deklica«.

Inkluzivno izobraževanje učencev posebnega programa vzgoje in izobraževanja na večinski osnovni šoli: Primer dobre prakse

Andreja Gamser Abram

V skladu z vizijo Centra Janeza Levca Ljubljana, ki je med drugim tudi iskanje raznolikih priložnosti za socialno vključevanje učencev z motnjo v duševnem razvoju med vrstnike z značilnim razvojem, organizacijska enota Oddelkov vzgoje in izobraževanja Jarše od septembra 2017 izvaja pouk ene skupine Posebnega programa na večinski osnovni šoli. Kombinirana skupina prve in druge stopnje, v kateri je šest učencev z zmerno motnjo v duševnem razvoju, med njimi štirje učenci s pridruženimi motnjami avtističnega spektra, se je uspešno vključila v novo šolsko okolje in po naših opažanjih vidno napreduje na področju samostojnosti, funkcionalne komunikacije in socialnih veščin. V dobrih dveh šolskih letih smo razvili primer dobre prakse, ki temelji na inkluzivnem povezovanju učencev obeh šol ter iskanju raznolikih priložnosti za vključevanje učencev Posebnega programa med učence v večinski osnovni šoli glede na njihova močna področja in specifične interese. Ob tem pri učencih razvijamo in krepimo prilagoditvene spretnosti za kasnejše bolj samostojno življenje. Preko organiziranih in rednih oblik sodelovanja znotraj obveznega in razširjenega programa pouka, neformalnih oblik druženja, aktivnosti socialnega vključevanja in delavnic ozaveščanja učencev večinske šole o nevrorazličnosti in posebnih vzgojno-izobraževalnih potrebah, utrjujemo pot k bolj vključujoči šoli za vse učence in spodbujamo sobivanje v strpnejši družbi.

Multidisciplinarni pristop pri obravnavi nasilja v varstveno delovnem centru

Petra Bizjak, Mateja Kovač

V varstveno delovnem centru se velikokrat srečujemo z nasilnim vedenjem uporabnikov. Do nasilnega vedenja prihaja v obeh storitvah, tako v storitvi vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji kot v institucionalnem varstvu. Nasilno vedenje se pojavlja v vseh oblikah, največ pa opažamo psihičnega nasilja (zbadanje, žaljivke, posmehovanje) ter fizičnega nasilja (odrivanje, klofuta, udarci). Do nasilja med uporabniki prihaja iz različnih razlogov: naučeno vedenje, neuspešno zadovoljevanje osnovnih potreb, agresivno vedenje drugih, konfliktna situacija, raven stresa, vrednote in stališča posameznika do nasilja, zmanjšane sposobnosti. Zaposleni se odzivamo na vse oblike nasilja in jih rešujemo sproti. Pri določenih uporabnikih je možnost oziroma tveganje, da bo v konfliktnih ali stresnih situacijah nasilen, večja kot pri ostalih. Pri teh uporabnikih je zato še toliko bolj pomembno, da pravočasno zaznamo njihov konflikt ali notranjo napetost in poskusimo preprečiti pojav nasilnega vedenja. Pri uporabniku J se je pojavljal vedno enak vzorec nasilnega vedenja. Kljub vsem ukrepom, ki smo jih sprejeli, za preprečevanje tveganja, je zmeraj znova prihajalo do nasilja. Zato smo se odločili za multidisciplinarno obravnavo. V obravnavo smo vključili pristojni center za socialno delo, supervizorja, društvo za nenasilno komunikacijo, psihiatra in policijo. V prispevku bova prikazali rezultate multidisciplinarnega pristopa pri obravnavi nasilja v varstveno delovnem centru.

Tim za avtizem, imamo problem!

Melita Bezjak

Zelo pogost stavek, ki pomeni začetek serije izvajanja različnih aktivnosti z namenom diagnosticirati natančno sliko problema, vključiti v proces ključne osebe, pripraviti vedenjsko-izobraževalni načrt ter ga izvesti. Zadnja aktivnost, ki obenem pomeni začetek, pa je evalvacija celotnega procesa, ki nam kaže smer gibanja uspešnosti vseh naših aktivnosti. Smer je pravzaprav krivulja, kajti delo z ljudmi, še posebej z osebami z avtizmom, je prežeto z vzponi in padci. V prispevku bo predstavljeno delo multidisciplinarnega tima za delo z osebami z avtistično motnjo. Opisan bo potek observacije, analiza problema, vloga posameznih članov tima, vključevanje staršev oziroma skrbnikov, priprava vedenjskega načrta, izvajanje le-tega ter načini evalvacije. Vse naštetu bo predstavljeno v obliki študije primera 7 letnega fanta z redkim genetskim sindromom Syngap1, s težjo motnjo v duševnem razvoju, avtistično motnjo, težko govorno-jezikovno motnjo in lažjo gibalno oviranostjo. Učenec je vključen v Posebni program vzgoje in izobraževanja v našem Dnevnom centru Dornava. Pri učencu se pojavljajo različne oblike neželenega vedenja: agresija, avto agresija in destruktivno vedenje. Težina problematike vedenja je prišla do take stopnje, da je bilo potrebno nujno pripraviti načrt za reševanje tega vedenja. Celoten proces je potekal pod supervizijo certificirane vedenjske analitičarke metode ABA. Rdeča nit intervencije je bila poenotiti ključne elemente (pristope, metode) strokovnega dela vsega osebja in še posebej staršev učenca. Uporabljene so bile še metoda TEACCH in metoda PECS

Projekt Aktivnosti in avtizem

dr. Erna Žgur, dr. Tjaša Filipčič

Prispevek predstavlja rezultate projekta Pedagoške fakultete UL Aktivnosti v naravi za razvoj gibalnih in funkcionalnih sposobnosti otrok z avtizmom. Predmet raziskave so bile izbrane gibalne aktivnosti (motorične sposobnosti, spretnosti) otrok, različno starih, iz predšolskih in osnovnošolskih programov. Cilji raziskave so bili usmerjeni v potrditev pozitivne vloge gibanja v naravi, in sicer z uporabo izbranega gibalnega poligona ter z aktivnostmi s konjem. Vanjo je bilo vključenih 6 otrok z avtističnimi in pridruženimi motnjami. Uporabljena je bila metodologija relativnega napredka vsakega otroka. Izvedeno je bilo začetno testiranje gibalnih aktivnosti vseh otrok, po zaključku projekta smo opravili še končno testiranje. Rezultati 3-mesečnega projekta, ki se je odvijal 1-krat tedensko, so pokazali individualen napredek otrok na širšem gibalnem področju. Otroci so različno napredovali na 6 izbranih gibalnih aktivnostih (koordinacija rok, bilateralna koordinacija, moč, agilnost in statično ter dinamično ravnotežje). Največji napredek je bil dosežen na področju koordinacije in moči, najmanjši na področju agilnosti. Rezultati projekta so spodbudni in kažejo na pozitivno vlogo gibalnega poligona v naravi, to je z uporabo konja kot motivatorja in terapevta. Z izbranimi gibalnimi aktivnostmi so otroci izboljšali držo telesa, gibalno učinkovitost ter splošne funkcionalne sposobnosti.

Hipnoza in njena uporaba v sodobni interdisciplinarni obravnavi

Mojca Kastrin

Telesne in duševne motnje so danes postale izrazito kompleksne, zato jih je smiselno in nujno obravnavati z interdisciplinarnimi pristopi in tehnikami. Članek naredi kratek uvod na področje hipnoze in hipnoterapije v splošni praksi. Hipnoza je danes komplementarna tehnika, ki dokazano lajša težave pri anksioznosti, različnih fobijah, depresiji in nespečnosti. V nadaljevanju prispevka predstavimo hipno terapevtsko delo Milтона H. Ericksona, izbor njegovih kliničnih primerov in lasten primer iz prakse.

Kako lahko ustrezno prilagojen invalidski voziček izboljša kvaliteto življenja

Anja Čufar

Nekateri ljudje so zaradi svojih zdravstvenih stanj v določeni meri prikrajšani za uživanje osnovnih pravic, kot je gibanje. Kljub zdravstvenim omejitvam je v sodelovanju z ustrezno usposobljeno ekipo strokovnjakov, kot so fizioterapevti, delovni terapevti, zdravstveno osebje in z ostalimi strokovnjaki, potrebno posamezniku omogočiti optimalen izkoristek teh pravic. Mu nuditi okolje, pripomočke, aktivnosti in različne prilagoditve, ki so potrebne za doseganje njegovega optimalnega psihofizičnega razvoja. Pomembna je tudi uporaba ustrezno prilagojenih pripomočkov, ki posamezniku omogoča tudi preprečevanje poslabšanja njegovega zdravstvenega stanja. Omogoča preprečevanje tveganj za razvoj sekundarnih zdravstvenih stanj ter posledično podaljšuje posameznikovo življenje. Osredotočila sem se na spremembe na različnih področjih, ki jih v posameznikovo življenje prinese pridobitev ustrezno prilagojenega invalidskega vozička z opazovanjem, na konkretnem primeru učenca. Opazovala sem posameznika pred in po pridobitvi zanj ustrezno prilagojenega invalidskega vozička ter spremembe, ki jih je pridobitev pripomočka prinesla na različna področja njegovega življenja. Pri opazovanju je bil uporabljen multidisciplinarni pristop. Zapisana so opažanja in spremembe, ki so bile prisotne na različnih področjih življenja po pridobitvi pripomočka. Opravljena je analiza rezultatov, ki dokazuje, kako pomembna je uporaba ustreznih pripomočkov za izboljšanje kvalitete posameznikovega življenja.

Muzej kot izobraževalni prostor za otroke s posebnimi potrebami

Urška Doblehar

Muzej je bil vedno prostor za gradnjo kulturne identitete za elito. Sedaj postaja vse bolj odprto stičišče, kjer vsak najde mesto za vseživljenjsko učenje. Tako muzeji pričujejo o kulturni dediščini, ko vse dobrine preteklosti govorijo o naši vrednosti in identiteti ter vplivajo na našo sedanost in prihodnost. Za obisk muzeja, galerije je potrebna temeljita priprava, še posebno če je namen vzgojno izobraževalen. Kvalitetna priprava tako iz tehničnega kot vsebinskega vidika je ključ do zadanih ciljev. To je temeljnega pomena pri otrocih s posebnimi potrebami. Obenem pa pravilni metodološki pristop in oblike dela kustosa pedagoga v muzeju ter poznavanje primernih prilagoditev za določene motnje in ovire pri otrocih s posebnimi potrebami omogočajo tem otrokom izgradnjo občutka za lepo, simbolno ter predstavljajo pozitivno dopolnitev šolskega kurikulumu.

Učenje v naravi, z naravo in o naravi v CIRIUS Vipava

Mateja Kete Černe

V svetu je narejenih veliko raziskav, ki so potrdile, da učenje v naravi pozitivno vpliva na kognitivni, socialni, emocionalni in motorični razvoj otrok. Ima pozitivne učinke na samozavest, orientacijo, telesno zdravje, dobro počutje. Vzpodbuja zdrav življenjski slog, zdravo prehrano, trajnostni razvoj in skrb za okolje. Ima pozitivne učinke tudi na osebe s posebnimi potrebami. Izboljša komunikacijske sposobnosti in sodelovanje v skupini, ustvarjalnost, poveča pozornost, zmanjša napadalnost. To so potrdili primeri dobrih praks po celem svetu in tudi v Sloveniji. V CIRIUS Vipava izvajamo dejavnosti izven učilnice z učenci s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, z gibalno oviranostjo in drugimi kombiniranimi motnjami. S pomočjo znanja in izkušenj, ki smo si jih pridobili z dolgoletnim delom na področju učenja otrok s posebnimi potrebami, smo razvili program, s katerim lahko našim učencem približamo naravo, ki je vir znanja, navdiha in sprostitve. Naše delo temelji na izkustvenem učenju in multisenzornem doživljanju narave. Učenje v naravi izvajamo na vseh področjih vzgojno izobraževalnega dela. Tovrstne izkušnje bogatijo tako učitelje kot učence, kajti narava nas uči, povezuje in sprosti obenem. V naravi je moč in v njej nismo nikoli sami.

Kako pomagati posamezniku do večje participacije pri aktivnosti s pomočjo podporno tehnologijo - pomen timskega sodelovanja

Silva Bajde, Andreja Škorjanc Marinč, Simon Dolenc, Našata Škrbinc

Podporna tehnologija pomaga osebam z omejitvami premostiti ovire na poti k samostojnosti in vključenosti v družbo. Cilji raziskave je opredeliti teoretične osnove uvajanja podporne tehnologije s poudarkom na pomenu timskega sodelovanja in oceni napredek posameznika, ko uporablja podporno tehnologijo. V članku so predstavljeni teoretični modeli, ki opredeljujejo uporabo podporne tehnologije v različnih okoljih. Predstavljeni so primeri uporabe podporne tehnologije pri otrocih, mladostnikih z motnjami v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami v CUDV Draga. Rezultati ocenjevanj kažejo, da so posamezniki napredovali na področju motoričnih in procesnih spretnosti, lažje sledijo zastavljenim ciljem in kažejo večjo motivacijo za aktivnost. Podporna tehnologija pomaga posamezniku, da zmore več in bolje.

Nemirni učenec je s pomočjo multidisciplinarnega tima začel uporabljati kinestetično mizo

Blažka Vodusek, Urška Šteh

Misel otroka, ki je diagnosticiran kot ADHD otrok: »Moje misli so kot metulji. Tako lepe, a kaj ko vedno odletijo drugam.« Kot opažava tudi na naši šoli s prilagojenim programom, število tako imenovanih nemirnih učencev iz leta v leto narašča. V prispevku bi radi predstavili nemirnega učenca (ADHD učenca) in eno izmed naših rešitev, ki smo jo realizirali znotraj multidisciplinarnega tima. Kadar otrok med enako starimi vrstniki trajno izstopa z večjo količino gibanja, ki je nesmotrno in neustrezno glede na pričakovanja okolja glede vedenja otrok, zagotovo lahko govorimo o nemirnem otroku. Zaradi pretirane, okoliščinam neustrezne in nesmotrne nemirnosti, ima otrok veliko težav v šoli, pogosto pa tudi v domačem okolju in drugje. Poleg primarnih težav s pozornostjo in nemirnostjo se pogosto pojavijo še učne, emocionalne, vedenjske in socialne težave. V nadaljevanju je bila opravljena študija primera, kjer gre za nemirnega učenca, romskega porekla. Učenec obiskuje 5. razred OŠPP – NIS. Na šoli smo zato s pomočjo razredničarke sestavili multidisciplinarni tim, kjer smo se posvetovali med seboj, kako pomagati našemu učencu. Več študij poudarja prav pomembnost gibanja v učnem procesu, zato je tim podal predlog, da se poskusi pri pouku uporabiti kinestetično mizo. Gre za mizo, ki omogoča učencem ob stanju ali sedenju tudi ustrezno gibanje. Na šoli že poznamo te mize in jih tudi že uporabljamo, vendar pa sta na šoli le dve tovrstni mizi, zato smo se odločili, da skupaj izdelamo mizo, ki bo v pomoč učencu. Učitelje tehnike je kot mentor prevzel projekt izdelave mize in z učenci 8. in 9. razreda izdelal mizo. Tako smo učencu omogočili lažje in kvalitetnejše sledenje pouku. Učenec sam pove, da veliko lažje sledi uri, ker mu ni treba sedeti pri miru, saj lahko ves čas »miga«. Tudi drugi učenci v oddelku si želijo sedeti za to mizo. In misel za konec iz knjige Na pomoč! Ali kako preživeti kot učitelj avtorja K. Patersona: "Zavedajmo se, da nemirnega učenca ne bomo spremenili v majhno tiho miško. Še dobro, da ne! Kje bi bil naš svet brez hiperaktivnih deloholikov, ki so pogosto pobudniki novosti in izjemni ustvarjalci? Sprejmimo nemirne učence take, kot so, in poskušajmo delati v okviru njihovih energetskih ravni".

Multidisciplinarni pristop pri delu z otroki s posebnimi potrebami, katerih materni jezik ni slovenščina, na zgornjem gorenjskem

Aleksandra Valančič

V prispevku bom predstavila dejavnike, ki pomembno vplivajo na vzgojo in izobraževanje in način dela z otroki s posebnimi potrebami na območju zgornje Gorenjske in prispevajo k boljšemu razumevanju kompleksnosti problematike posebnih potreb in načinov dela. To so nekateri demografski podatki, socialno okolje in socialna problematika.

Zaradi priseljevanja in preseljevanja je za Jesenice značilna specifična struktura prebivalstva. Ves čas je procent priseljencev bistveno višji kot je na ravni države. Skozi leta se delež tujcev na Jesenicah povečuje. Zamenjala pa se je tudi struktura priseljencev. Jezikovne ovire so bile prej manjše, zdaj veliko večje – tako za učence kot za strokovne delavce. Priseljevanje tujcev tako pomembno vpliva na vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

Na kakovost življenja in dela pa poleg strukture prebivalstva vpliva tudi okolje, v katerem ljudje bivajo. Raziskava Nacionalnega inštituta za javno zdravje Zdravje v občini 2019 je pokazala pomembna odstopanja od slovenskega povprečja.

Iz spremljanja podatkov razvojne ambulante je razvidno, da na jeseniško populacijo otrok izrazito vpliva socialno okolje, socialna problematika. Medtem ko so na različnih delih Gorenjske opazni različni vzroki motenj, je na Jesenicah opazna predvsem problematika otrok »zahirančkov« in nedonošenih otrok.

Osnovna šola Poldeta Stražišarja je osnovna šola za učence s posebnimi potrebami in izvaja program z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program. Število učencev iz leta v leto narašča, še posebej opazen pa je trend povečevanja ur dodatne strokovne pomoči. Opazen je porast pojavnosti govorno-jezikovnih motenj, motenj avtističnega spektra, izrazitih oblik ADHD, genetskih obolenj. Še posebej velja izpostaviti pojavljanje motenj v isti družini, t.i. genetske dejavnike – »zaciklanost«.

Z omenjeno problematiko se šola spopada na različne načine, ki so predstavljeni v prispevku, vedno pa z ozirom na multidisciplinarni pristop.